

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ**

**Ομιλία του Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
κ. Πρόδρομου Γ. Προδρόμου στο Ετήσιο Εθνικό Μνημόσυνο Κυθρεωτών
Κυριακή, 25 Σεπτεμβρίου 2022
Ιερός Ναός Απ. Ανδρέα – Συνοικισμός Στρόβολος III**

Με συγκίνηση και βαθειά συναίσθηση της ευγνωμοσύνης που οφείλουμε, μνημονεύουμε και τιμούμε σήμερα τους πεσόντες Κυθρεώτες του 1974. Τους συμπατριώτες μας εκείνους που στάθηκαν και αντιστάθηκαν και βρήκαν ένδοξο τέλος σε ένα πόλεμο που κι αν δεν υπήρξε ένδοξος, ανέδειξε την αρετή και τη φιλοπατρία τους. Όπως και των άλλων όλων που φονεύτηκαν και σφαγιάστηκαν στο πέρασμα των ορδών του Απίλα.

Προασπιζόμενοι πάτρια εδάφη, προτάσσοντας τα στήθη τους ως ασπίδα της πατρίδας απέναντι στα επερχόμενα στίφη εισβολέων κατακτητών, πολλοί έδωσαν ακόμα και τη ζωή τους, θυσία στην ελευθερία μας.

Έκφραση ανταπόκρισης στο χρέος μας απέναντι στους ηρωικούς νεκρούς μας και σε όσους αγωνίστηκαν, το σημερινό Εθνικό και Θρησκευτικό Μνημόσυνο ας είναι και έναυσμα για τους νεότερους και για τις επόμενες γενιές για να συνειδητοποιήσουν όλοι την προσφορά τους και να κρατήσουν άσβεστη τη μνήμη και την υποχρέωση μας απέναντι στη θυσία τους. Για να συνεχίσουμε να επιζητούμε την απελευθέρωση των κατεχόμενων τόπων μας.

Ανασύρω στίχους του Οδυσσέα Ελύτη που είδε τη «λευτεριά ν'αστραφτογεννιέται αδιάκοπα»:

«Κι οι μάνες είναι για να κλαιν, οι άντρες για να παλεύουν

Τα περιβόλια για ν' ανθούν των κοριτσιών οι κόρφοι

Το αίμα για να ξοδεύεται, ο αφρός για να χτυπά

Κι η λευτεριά για ν' αστραφτογεννιέται αδιάκοπα!»

Κυθρέα, Νέο Χωριό, Παλαίκυθρο, Τραχώνι, Βώνη, Έξω Μετόχι, Μια Μηλιά... Στο σημερινό προσκλητήριο όλοι παρόντες. Μένουν και στέκονται οι κοινότητες αυτές που από αρχαιοτάτων χρόνων κατοικήθηκαν από Έλληνες και διακρίθηκαν για τον πολιτισμό και την προκοπή τους. Εδώ, στη συνείδηση και στη μνήμη μας στέκουν και διατηρούνται αλόβητες. Δεν αλλάζει την κληρονομιά του Χύτρου η προσβολή και η καταστροφική manía του εχθρού. Στέκουν εκεί, στον τόπο τους οι προσφιλείς κοινότητες μας, αλλά καταπατημένες και συλημένες από ξένους. Σκλαβωμένες τις κρατά ο τουρκικός στρατός. Και πρέπει να φύγει επιτέλους ο ξένος λεηλατικός στρατός... Και πρέπει να αφήσει τη χαριτόβρυτη κυθραιώτικη γη και τους ανθρώπους της, σε ελευθερία και ειρήνη.

Παρόντες δηλώνουμε στο σημερινό προσκλητήριο για να τιμήσουμε τους πεσόντες, τους νεκρούς μας και να διατρανώσουμε τη θέληση να διεκδικήσουμε τους αγαπημένους τόπους μας, τη δική μας γη και κληρονομιά!

Έχουν περάσει κιόλας 48 χρόνια, σχεδόν μισός αιώνας... Είναι πολύς καιρός για το ημερολόγιο της ζωής του ανθρώπου. Εκτοπισμένοι έχουν φύγει και έχουν τελευτήσει με την καρδιά καμένη, μακριά από τη γη και το χωριό τους... Μανάδες, παιδιά και αδέρφια χρόνια τυραννήθηκαν προσμένοντας να μάθουν για την τύχη των αγνοουμένων μας...

Από την άλλη όμως, τα χρόνια αυτά δεν ήταν, δεν είναι αρκετά για να κάμψουν τη θέλησή μας για να αναζητούμε την απελευθέρωση των τόπων μας. Δεν είναι πολλά μέσα από τους λογαριασμούς του Ελληνισμού της Κύπρου με την Ιστορία... Φέτος, εκατό χρόνια από την άλλη τεράστια συμφορά, την καταστροφή και τον διωγμό του Ελληνισμού της Μικρασίας, συνειδητοποιούμε πάντως και τον κίνδυνο μονιμοποίησης της ξένης κατοχής κι ακόμα και συγχώνευσης των τόπων μας στην Τουρκία, μέσα από συμφωνίες, όπως έγινε τότε με την Ιωνία, την Καππαδοκία, τον Πόντο...

Τα θεμέλια του νέου τουρκικού κράτους, που δεν παύει να δείχνει επιθετικότητα και επεκτατικές ορέξεις απέναντι σε Κύπρο και Ελλάδα, κάθονται πάνω στα αποκαϊδία της Σμύρνης. Θεμελίωσαν έκτοτε κράτος και εξουσία πάνω σε γενοκτονίες: των Αρμενίων, των Ασσυρίων, των Ποντίων... Πάνω στην εξολόθρευση και τον ξεριζωμό εκατομμυρίων ανθρώπων, ενάμιση εκατομμυρίου Μικρασιατών Ελλήνων. Και να μπορούσε να το ξεχάσουμε δεν γίνεται, αφού με απέλπιδα θρασύτητα ο Πρόεδρος της Τουρκίας (απέλπιδα, γιατί πασχίζει να κρύψει αποτυχίες και παρακμή), όπως και η εξουσία με το νεόκοπο νέο-οθωμανικό τουρκοϊσλαμικό ύφος, δεν παύουν να μας το υπενθυμίζουν, επισείοντας και απειλές!

Γι' αυτό το λόγο, εδώ στην Κύπρο δεν μπορεί να εφησυχάσουμε. Γίνεται άραγε να δεχτούμε και να αφήσουμε να λένε ότι η γη του Χύτρου, της γενιάς του Αθηναίου Ακάμαντα, ενός από τα αρχαία βασίλεια της Κύπρου, είναι τουρκική; Ργίου

Αποφράδες οι μέρες εκείνες Ιουλίου και Αυγούστου 1974, όταν μέσα από προδοσία άνοιξε δρόμος για την τουρκική επιβουλή και αντί για το θέρος στους αγρούς μας, ήρθαν οι ορδές του Ατίλα με φωτιά και σίδερο και θέρισαν ανθρώπους, ποτίζοντας και τη γη των τόπων της Κυθρέας με αίμα. Στη μνήμη μας έχουνται όπως τιμούμε τους νεκρούς μας.

Με μίαν άλλη ευκαιρία, προχτές, μνημονεύσαμε και τιμήσαμε τη μνήμη του ήρωα ταγματάρχη Γεώργιου Κατσάνη και των καταδρομέων της 33^{ης} Μοίρας. Γι' αυτό είναι ώρα να πούμε κάτι ακόμα. Η ηρωική, όσο και νικηφόρος μάχη των καταδρομέων του Γεωργίου Κατσάνη και η επανακατάληψη του υψώματος Πετρομούθια, κοντά στο Κάστρο του Αγίου Ιλαρίωνα, στις 20 Ιουλίου 1974, τότε που έμειναν αβοήθητοι και μάταια περίμεναν ενισχύσεις και το Πυροβολικό για να στερεώσουν τις ελληνικές θέσεις στον Πενταδάκτυλο, πάνω από την Κερύνεια και πάνω από την Κυθρέα, ήταν κάτι σαν η επιτομή του προδομένου πολέμου. Ότι δηλαδή αν δεν υπήρχε τότε προδοσία και διάλυση, η Κύπρος θα μπορούσε να αμυνθεί. Αυτό μας έδειξαν οι καταδρομείς μας στον Άγιο Ιλαρίωνα. Ότι τα πράγματα δεν θα είχαν γίνει όπως έγιναν αν δεν ήταν η προδοσία της Χούντας και των εδώ αποπλανημένων υποστηρικτών της...

Το παράδειγμα του ήρωα Έλληνα αξιωματικού από το Σιδηρόκαστρο και των καταδρομέων μας μαρτυρά και την ευψυχία και τη βαθειά φιλοπατρία, την τόλμη και τη διάθεση πατριωτικής

αυτοθυσίας που δεν εξέλιπταν, αλλά από αρχαιοτάτων χρόνων μας χαρακτηρίζουν και δίνουν έρεισμα για να ελπίζουμε. Το ίδιο μαρτυρούν και όσοι αμύνθηκαν και αγωνίστηκαν, οι ηρωικώς πεσόντες της Κυθρέας.

Γι' αυτό, μαζί με τον πόνο και την πίκρα, μαζί με τη βαθεία ευγνωμοσύνη για τη θυσία των πεσόντων, σήμερα πρέπει να διατρανώσουμε και τη βούλησή μας για να μη λησμονήσουμε, αλλά να συνεχίσουμε να επιδιώκουμε με κάθε πρόσφορο τρόπο τη δικαίωση τους, δηλαδή τη λύτρωση της πατρίδας μας από την κατοχή, την ελευθερία της Κύπρου.

Φέρνοντας στη μνήμη την απώλεια όσων τότε πολέμησαν σε αγώνα άμυνας για την πατρίδα και για την πίστη μας, σε αγώνα εθνικό και έδωσαν και τη ζωή τους, όπως και τη μνήμη όλων των άλλων συμπατριωτών μας που δολοφονήθηκαν, καταθέτουμε την ευγνωμοσύνη μας για την αγωνιστικότητα και τη θυσία τους. Μαζί όμως συνειδητοποιούμε και το δικό μας χρέος και καθήκον. Να επιμείνουμε και να επιζητήσουμε όσο και αν χρειαστεί, τη λευτεριά και τη λύτρωση της Κύπρου μας και των χωμάτων της Κυθρέας και όλων των άλλων τόπων μας. Τόπων ποτισμένων με το αίμα των νεκρών που μνημονεύουμε σήμερα.

Απευθύνουμε σήμερα λόγο στους πεσόντες και τους νεκρούς μας και μιλάμε με τον εμπνευσμένο ποιητικό λόγο του Κώστα Μόντη:

"Να πάρουμε μια σταγόνα από το αίμα Σας

να καθαρίσουμε το δικό μας...

να μπολιάσουμε το δικό μας

Να πάρουμε μια σταγόνα από το αίμα Σας

να βάψουμε το δικό μας / να μη μπόρεση πια ποτέ

να το ξεθωριάσει ο φόβος

Να πάρουμε την τελευταία Σας εκπνοή

νάχουμε οξυγόνο ν' αναπνέουμε χιλιάδες χρόνια...

Να πάρουμε το τελευταίο Σας βλέμμα

να μας κοιτάζει μην ξεστράτισουμε...

Να'χουμε να τραγουδάμε ανεξάντλητα εμβατήρια

για τη λευτεριά...»

Όπως κάθε χρόνο την ημέρα που η Εκκλησία μας αναπέμπει τις επιμνημόσυνες δεήσεις, κλίνουμε σήμερα ευλαβικά το γόνυ και τιμούμε τους πεσόντες, τους σφαγιασθέντες και εκτελεσθέντες αλλά και τους αγνοούμενους της Κυθρεώτικης γης.

Λέγοντας σήμερα ότι αιωνία θα είναι η μνήμη των αγωνισθέντων και τελιωθέντων Κυθρεωτών μέσα στη μάνιτα του πολέμου εκείνου, θυμόμαστε ότι η χαριτόβρυτη Κυθρεώτικη γη μένει εκεί και καρτερεί. Αυτή η ίδια μνήμη είναι και φωνή που έρχεται από την Κυθρέα και μας καλεί να συνεχίσουμε τον αγώνα, την προσπάθεια για τη λευτεριά. Μαζί με τη μνήμη, καλούμαστε και

σε προσκλητήριο που ξεκινά με μήνυμα ενότητας και ομοψυχίας. Να αποκλείσουμε δια παντός συνθήκες που επέτρεψαν τότε την προδοσία της Κύπρου. Να αντλήσουμε διδάγματα αποτάσσοντας και τον εθνικό διχασμό που προηγήθηκε και συνόδευσε πριν εκατό χρόνια τη Μικρασιατική Καταστροφή. Να συνταχθούμε όλοι μαζί. Όποιες διάφορες γνώμες και αντιλήψεις κι αν έχουμε, να κρατήσουμε πιο πάνω το χρέος που έχουμε απέναντι στους ήρωες και τους νεκρούς του 1974 και να βρεθούμε ενωμένοι με ηγεσία που έχει δείξει ότι δεν θα δεχτεί προτάσεις παράδοσης και δόλιες επινοήσεις που θα έθεταν την Κύπρο εις το διηνεκές κάτω από τον έλεγχο της Τουρκίας.

Στη μνήμη τους ας αφιερώσουμε λόγο όχι μόνο παρηγοριάς, αλλά και απαντοχής και ελπίδας. Τον λόγο εκείνο που έρχεται από καιρούς μιας άλλης ξένης κατοχής, με τον Χρονογράφο μας Λεόντιο Μαχαιρά, να γράφει:

« ότi το νερό πάγει και ο άμμος μεινίσκει, τούτ' έστιν οι ξένοι θέλουν πάγειν και οι τοπικοί θέλουν μείνειν» . Έτσι πρέπει να γίνει. Έτσι θα γίνει.

Αιωνία η μνήμη των ηρώων μας, των σφαγιασθέντων και των εν ειρήνη τελειωθέντων αλλά αδικαίωτων εκτοπισμένων...